

Arkivcentrums forskarblad

Nr 10. Forska om soldater

Det finns ofta goda möjligheter att följa en person under det yngre indelningsverkets tid 1682-1901 (för Värmlands del 1686-1901). Genom 1682 års riksdagsbeslut infördes det s.k. yngre indelningsverket. Begreppet har kommit att få stå både för det ständiga knekkehållet – (roteringen av infanteriet), och för rusthållet (uppsättandet av kavalleriet), såväl som den egentliga indelningen av skatteinkomsterna från bestämda gårdar som avlöning till de indelta officerarna (och även till civila befattningshavare). Indelningen av förbanden kom i regel att förbli intakt ända fram till slutet av 1800-talet. Infanteriregementena hade i regel totalt 1200 man som var indelade i åtta kompanier.

Värmlands regemente

Hette tidigare Närke-Värmlands regemente och bestod av 10 kompanier i stället för det vanliga 8 kompanier under indelningsverkets början.

1812 delades regementet och Värmland blev ett eget regemente. Regimentet hade beteckningen I 22 åren 1816-1939 och därefter I 2.

Av det gamla regementets rotar lades samtliga 476 i Närke och de 292 rotarna i Visnum, Ölme och Våse härader inkl. några i Karlstads och Kils härader till Närkes regemente, återstod för Värmlands regementes del 908 rotar, vilka fördelades på 8 kompanier.

För att särskilja dessa två regementen drog man gränsen längs Klarälven från norr till söder. Rotarna som låg öster om Klarälven kom då att tillhöra Närkes regemente dvs. Alsters kompani nr 5, Ölme kompani nr 7 och Visnums kompani nr 8.

Vid den urtima riksdagen 1892, då en del viktiga försvarsbeslut fattades beslöts bl.a. att varje infanteriregemente skulle ha en styrka om 1000 man inkl. volontärer och spel. För Värmlands regementes del innebar denna förändring, att 149 man från Livregementet till fot (f.d. Närkes regemente) överfördes till regementet. De 149 rotarna hade utgjort större delen av Alsters kompani. Från 1893 tillhör Alsters kompani Värmlands regemente.

Även 5 i Värmland belägna rotar från Väst-Göta Dals regemente överfördes till Värmlands regemente. Det gamla Kils kompani upphörde och fördelades på de andra kompanierna.

Värmlands fältjägare kår 1788-1901

Hette tidigare Värmlands fotjägarbataljon. Från 1812 - Värmlands fältjägarregemente till 1876 då regementet bytte namn till - Värmlands fältjägare kår.

Regementet bildades då man fruktade ett anfall från Norge, och hade till gränsens försvar sammandragit ett lantvärn och det föreslogs att detta lantvärn skulle ingå som stam i en värvad jägarkår. 1790 hölls den första generalmönstringen om 3 kompanier. 1901 bildades ett nytt regemente tillsammans med Hallands bataljon – Vaxholms Grenadjärregemente.

Olika vägar vid soldatforskningen

Claes Lorentz Grill ”Statistiskt sammandrag af svenska indelningsverket”

redovisning av rusthållen, infanteriets rotar, båtmanshållet samt den extra roteringen.

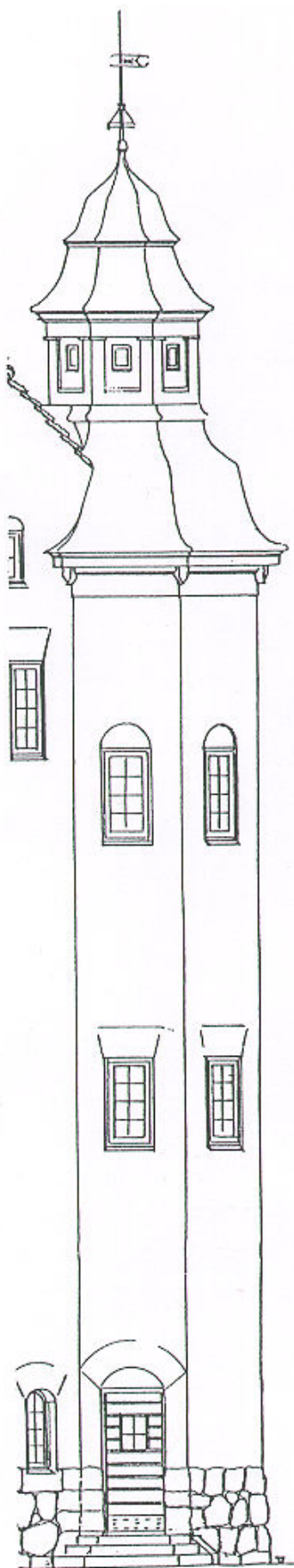
I den finns ett sockenregister som kan användas för att söka där soldaten var bosatt och få reda på vilket regemente, kompani och rote denne tillhörde.

Soldatregistret Värmland – är en databas över soldater från det yngre indelningsverkets tid.

Uppgifter om soldatens familjeförhållanden kan förekomma. Det går också att söka efter en viss rote och se vilka soldater som tjänstgjort vid torpet genom tiderna. Om man vill söka själv i Soldatregistret Värmland finns det en dator tillgänglig i vår forskarsal.

Det finns 23 soldatregister i Sverige. Ett samordningskansli finns på Centrala soldatregistret i Skövde. En folder om de aktuella soldatregistren finns i forskarsalen.

Vänd!

Söka soldater på internet – en sökdatabas med hänvisning till respektive soldatregister.
Adressen är: <http://www.soldat.dis.se>

Tryckta uppgifter som getts ut i respektive regementen
Hembygdsföreningar - som kanske har gjort någon torp- eller soldatinventering i hembygden.

Arkivcentrums mikrokortbestånd –

Generalmönsterrullorna (gmr) är de handlingar som ger grundläggande kunskap om enskilda soldater och officerare från 1680-tal – 1880-talet. Rullorna fördes vid generalmönstringen, som hölls i regel vart tredje år. Luckor kan förekomma, särskilt under krigstid.

Stamrulla 1894

Ersatte gmr. Här finns uppgifter om den siste indelte soldaten innan indelningsverkets upphörande 1901.

Rullor –1723

Rullorna upptar all slags personal och omfattar ett stort antal regementen, utskrivna och värvade, under svenska stormaktstidens krig. Rullorna utgör en av krigsarkivets viktigaste källserier trots de stora luckor som finns till följd av att handlingar förstördes under fälttågen i Ryssland och Polen. Samtliga kompletterar gmr.

Rullor 1724-

Innehåller framför allt de värvade förbanden från till 1720-talet till slutet av 1800-talet. Rullorna upptar all slags personal och innehåller i stort sett samma uppgifter som gmr. Samlingen kan därigenom komplettera ev. luckor.

Krigsfångar – Stora Nordiska kriget

Personregister över svenska krigsfångar uppenbarligen endast officerare och jämställda.

Domböcker

De härrör från militära domstolar som t. ex garnisons- och regementskrigsrätter i huvudsak 1635-1821. I domböckerna kan man följa rättegångar mot enskilda militärer som begått någon form av förseelse.

Övrigt material som kan vara av intresse i soldatforskningen.

Kronolänsmannens arkiv och Kronofogdens arkiv i resp. fögderi (i bl.a. serien: Protokoll), finns det bl.a syneprotokoll rörande soldattorp och i **Landskontoret i Värmlands läns arkiv** (i bl.a. serien: Försvaret och Krigsmakten), finns det rekryteringshandlingar och enstaka soldatkontrakt.

”Beväringens levnadsbeskrivningar 1902-1909” finns i Värmlands regementes arkiv i Regementschefens expedition (serie E) som förvaras på Krigsarkivet.

Tips på litteratur

· Släktforskarna och Krigsarkivet – en vägvisare till de militära källorna. **Meddelanden från Krigsarkivet XIV** (Ale 2000).

· **C.O Nordensvan** - Värmlands Regementes (Närke och Värmlands Reg: tes) Historia (Stockholm 1904)

· **Eric Zeeh** - Kungliga Värmlands Regementes Historia, senare upplagan. (Karlstad 1951)

· **Lars Ericson/Björn Lippold** - Knektaliv

· **Lars Ericson** - Svenska knektar (1995, ny utgåva 2002)

· **Axel Kindberg** - Anteckningar om Värmlands Fältjägare

· **Elfred Kumm** - Indelt soldat och rotebonde (Stockholm 1949)

· Båtsmän, ryttare & soldater – **Sveriges släktforskarförbund årsbok 1988** (Stockholm 1993 andra tryckningen)

Hemsidor:

Krigsarkivet: www.riksarkivet.se

Garnisonsmuseet i Skövde: www.garnisonsmuseet.se

Generalmönsterrullor, folkräkningarna 1880, 1890, 1900: www.svar.ra.se (abonnemang krävs).

Generalmönsterrullor: www.arkivdigital.se (abonnemang krävs).

Hasses hemsida: www.algonet.se/~hogman/militaria.htm Hasse Högman presenterar svensk militärhistoria främst indelningsverket, dels ständiga knekthålet och båtsmanshållet samt villkoren för den indelte soldaten